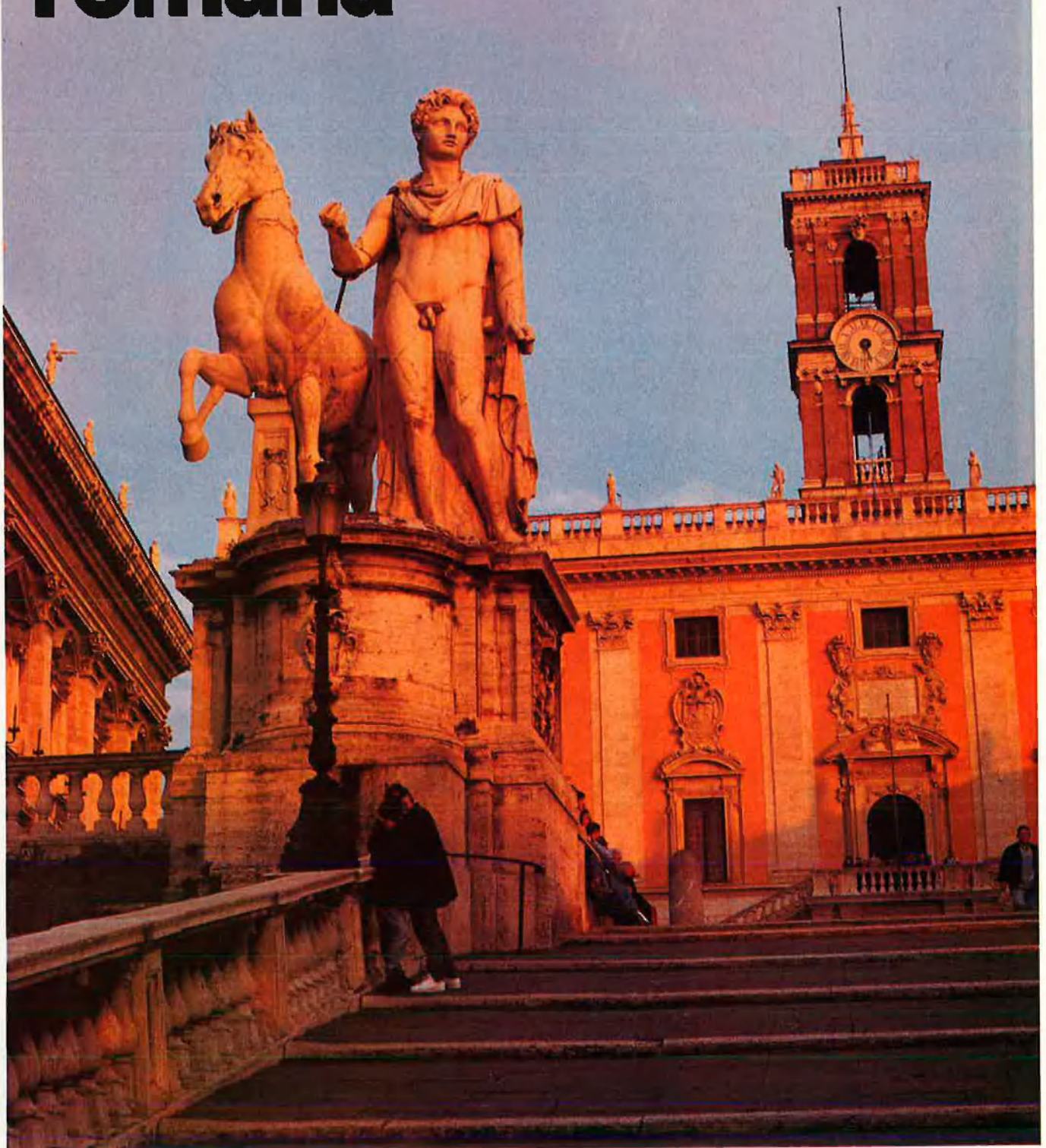

La primavera romana

La climatologia de Roma és una mica més extremada que la de la ciutat de València. En primavera fa dos o tres graus menys i sol ploure més. Aquests dies podeu trobar-vos un temps d'allò més variable, però el clima cultural de la ciutat marca, ara mateix, unes temperatures tan agradoses que aconsellen el viatge. Deixant de banda el fort atractiu històric i paisatgístic de l'urbs en qualsevol moment de l'any, la primavera romana té, a banda d'aquell toc de renovació general, quelcom que ens la fa especialment emotiva. No oblidem que Roma és la nostra ciutat-mare, la nostra metròpoli històrica, on sempre, però especialment en Primavera, el nou i el vell s'ajunten en una anella perfecta i eterna.

Si fa sol i el cel és clar la ciutat us convida a posseir-la amb els braços, i les cames, oberts. Si plou se us farà íntima i humida com un cos enamorat. Si voleu espais oberts, Roma és la ciutat mediterrània amb més jardins, vil·les i parcs, la majoria d'una antiguitat venerable. Entre els més prestigiosos, pels museus, monuments i escenaris que conté, el de Villa Borghese, amb el prodigiós mirador del Pincio sobre la plaça del Popolo, ideal als capvespres. No us perdeu els del Janiculo, amb els *belvédères* sobre la ciutat, el barri del Trastevere i el Vaticà. Però no oblideu els del Monte Celio, amb les ruïnes de les termes de Trajà, sobre les grutes de la Domus Aurea de Neró, i les seues colles d'immigrants que dormen, mengen i fan de tot sobre una curta gespa clapejada de margarides. O el recinte-jardí petrificat del Fòrum romà, una de les passejades més intenses i emocionades de la ciutat, sobretot de vesprada, que pot fer-se d'allò més íntima si plovisqueja, desapareixen les colles d'estudiants d'institut que sovint l'envaeixen, i us quedeu sols amb el cant de

A l'esquerra, capvespre al Capitoli romà. Dalt, el Fòrum. Baix, jardins de Villa Borghese. Qualsevol època de l'any és propícia per visitar la capital italiana, però sens dubte, la primavera ofereix moltes més possibilitats. La il·luminació dels carrers i monuments o l'ambient general d'efervescència cultural que envaeix la ciutat afegeixen una nota de color a la seua bellesa natural.

les merles, entre les ruïnes i les pruneres florides.

Si us estimeu el teatre, la ciutat en té més de vint-i-cinc sales que presenten òpera, ballet, drames antics i drames moderns, comèdies de tota mena, musicals, revistes, etc. El Teatro dell'Opera, de fatxada moderna i interior *fin de siècle*, ofereix aquests dies *Le Comte Ory*, de Rossini i a la fi d'abril *Fidelio* de Beethoven. Al Teatre Della Cometa, *Tre donne alte*, l'últim èxit d'Albee. Al Ghione un Goldoni, *L'impresario delle Smirne*. Al Nazionale, *Il contratto*, d'Edoardo De Filippo. Al Palazzo delle Esposizioni, un Eurípides, *Le Troiane*. Al Sistina, *Gigi*. Al Valle, *Senilità* d'Italo Svevo. Al Vittoria, el Teatre Negre de Praga. I un llarg etcètera. A l'eixida dels espectacles aprofiteu l'ocasió per a passejar pel centre buit, amb alguns monuments i les fonts delicadament il·luminades. Itàlia vetlla amb llums discretes les ferides del temps sobre les seues pedres rosegades. La nit, a més, unifica èpoques i estils, amaga dolors i abandonaments, crea racons de silenci i de penombra que la llum del dia destrueix amb la seua cruïsa.

Exposicions. Però Roma no oblidem el seu paper de centre, gresol i llum, de la Mediterrània. Filla i hereva de Grècia, aquests dies recorda la seua mare gloriosa amb tres exposicions excepcionals. La primera, dedicada a "Alexandre Magne. Història i mite", promoguda per la Fondazione Memmo, pot visitar-se al Palazzo Ruspoli, sobre el Corso, fins el 21 de maig vinent. La mostra, perfectament presentada, és rica en documents de tota mena sobre l'home més important de l'antiguitat clàssica. Des dels orígens del regne de Macedònia, fins la mitificació medieval que cristians a Occident i musulmans a Orient fan del personat-

TONI MESTRE

El Museu de la Farnesina es troba en restauració. Només té obertes dues sales i als sostres els estan rentant la cara.

TONI MESTRE

Panteó d'Agrippa, reconstruït per Adrià. Es tracta d'un dels espectaculars indrets que menys visita el turisme massiu.

ge, seguim les seues traces a través d'objectes d'ús quotidià, armes, joies, algunes de la tomba intacta del seu pare Filip II, els seus enemics perses, les seues fundacions, la seua influència en la propagació hel·lènica fins els confins de l'Índia, mosaics, com el magnífic de la *Caça del lleó* de Pella, escultures, escrits, pintures i dibuixos, manuscrits medievals, etc. Un catàleg esplèndid i documentadíssim completa i arrodoneix una exposició sobre aquest home-déu que, als trenta-tres anys, va morir i, segons la tradició, va pujar al cel.

Parlant de déus, al Palazzo delle Esposizioni, a la via Nazionale, que porta a la plaça de la República, hi ha dues mostres interessants. Una sobre "Déus i herois", dedicada a l'escola pictòrica que, paral·lela a l'impressionisme, es desenvolupa entre la fi del s. XIX i les primeries del s. XX, una altra vessant de l'art europeu en el qual la tradició clàssica i el record del mite són el punt de referència fonamental. Són cent cinquanta pintures i dibuixos procedents de museus i col·leccions privades d'Europa i Amèrica que indaguen un territori fins ara poc considerat en el qual la imaginació preval sobre la sensació mentre que la relectura de l'herència clàssica s'identifica amb el somni d'una edat d'or i amb una pèrdua de la fe en el present. Hi trobareu obres de Delacroix, Burne Jones, Rossetti, Leighton, Puvis de Chavannes, Odilon Redon, Rodin, Feuerbac, De Chirico i de molts altres.

Al mateix palau anterior hi ha instal·lada la mostra "Ulisses, el mite i la memòria", promoguda pel Comune di Roma, que tracta del més conegut dels herois de la mitologia grega. Un personatge creat per Homer com un arquetip humà caracteritzat pel dinamisme, la sagacitat, l'audàcia i el desig de saber. Amb obres vingudes dels principals museus del món seguim el naixement, desenrotllament i pervivència d'aquest mite cent per cent mediterrani. A través de més de dues-centes peces originals seguim les fonts del mite i les seues pelegrinacions en imatges, pintures i escultures. Sorpren la reconstrucció a escala de la gruta que Tiberi va fer guarnir d'escultures a Sperlonga, un dels escenaris de l'Odissea, on de l'espill d'aigua de l'antre s'ha recuperat el major conjunt escultòric de l'antiguitat, en què figura Scilla, dolça joveneta que per rebutjar l'amor de Glauc, déu del mar, fou transformada en un monstre marí, que devora els companys d'Ulisses.

Museus. Si bé tot Roma és un museu a l'aire lliure, hi ha alguns indrets de visita obligada quan hom recorre la ciutat. Això que sembla tan senzill pot resultar frustrant si no acceptem allò de "*chiuso per restauro*". Més de la meitat dels museus es trobem en obres o presenten només una part de les seues obres. Villa Borghese ha baixat els preus perquè només exhi-

beix les escultures, moltes entre *mecanotubs*, mentre que la pintura ha estat traslladada al Trastevere. El de la Farnesina només té obertes dues sales i els sostres en plena restauració. La Domus Aurea es troba tancada perquè hi ha hagut sol·sides. I al Vaticà, a més d'haver de fer cues llarguíssimes haureu de veure les estances de Rafael a mitges, la capella Sistina entre centenars de japonesos que no sé ben bé què miren amb aquell interès, i els apartaments Borja entre un bosc d'escultures i quadres horribles que donen indici de la decadència de l'església en el camp, també, de les belles arts. Perdeu-vos per on no va la gent i descobrireu racons, obres i vistes insospitadament suggestius.

TONI MESTRE

Dalt, un portal d'estil neoclàssic. Al costat, el Pòrtic d'Octàvia. Bella Roma.

Indrets. Un indret encantador és el Museo Barracco, la col·lecció d'escultura antiga arrellegada per un aristòcrata romà i cedida amb el seu palau a l'estat. Situat a la Via dei Baulari, prop de l'animat i popular Campo dei Fiori, és un museuet deliciós, molt ben instal·lat, que al seu soterrani té les restes d'una vil·la patrícia romana esdevinguda hostel a les acaballes de l'imperi. També impressiona, per la seua bellesa imponent i a l'ensems lleugera l'antic Panteó d'Agrippa reconstruït per Adrià. La Piazza della Rotonda que li fa front és un dels llocs urbans més animats i més íntims, segons l'hora de la visita. La nit és l'hora millor per passejar per la Piazza Navona, sobre el solar del circ de Domicià, en un bordell del qual va ser martiritzada, diuen, la joveneta Agnès, com recorda l'església barroca de santa Agnese in Agone que dialoga amb la font dels rius de Bernini des de fa segles. La posta del sol

TONI MESTRE

El Col·seum és una de les visites obligades de la capital romana. La seua bellesa impressiona a qualsevol visitant que admire la fastuositat dels grans monuments de la història.

des de la terrassa del Capitoli, dissenyada per Miquel Àngel és també obligatòria. Si voleu veure el monument eqüestre de l'emperador Marc Aureli que la presidia, haureu de pagar. El pedestal és buit, però al veí Palazzo dei Conservatori hi ha una exposició de "La natura morta als temps del Caravaggio" que paga la pena.

Però Roma és la capital d'un poble, l'italià, prodigi de gràcia i d'imaginació, de disseny i de creativitat que es diu ara, i fa d'aparador de tots aquells productes manufacturats que tanta fama, i divises, li donen. Anar de botigues és un espectacle. Tant fa si compreu o no, els carrers de la dreta del Corso, fins la Piazza d'Espagna,

TONI MESTRE

són el millor exemple del talent i l'amor a la bellesa d'aquella gent. I entre les botigues, restaurants i llibreries, quines llibreries!, les galeries d'art amb exposicions de tota mena i per a tots els gustos. També és recomanable una visita al capvespre pels antiquaris de Via Giulia, prop de l'església de Monserrat, on reposen els nostres papes Borja, això sí, en tombes canviades. I una mica més allà, el Tíber, amb els seus ponts i les seues boires primaverals, amb els arbres que comencen a pintar tímidament de verd les seues branques despullades que sembla que abracen el viatger, com féu el pare del fill pròdig, i li diuen: "Benvingut a casa, ciutadà romà!".

Toni Mestre